

ARBEIÐSSKAÐAR

Hvat er ein arbeiðsskaði?

Ein arbeiðsskaði, er ein hending til arbeiðis, har onkur kemur soleiðis til skaða, at tað gevur minst ein fráverudag frá arbeiði.

Ár	Óhapp
2009	141
2010	83
2011	127
2012	126
2013	145
2014	169
2015	188

tí at játtanin til eftirlitið hækkaði, sigur hann.

Nógv færri óhapp í Føroyum

Leivur Persson sigur, at verða tølini fyrri arbeiðsskaðar í Føroyum, samanborin við tølini í okkara grannalondum, henda lutfalsliga nógv færri skaðar í Føroyum.

Samanbera vit talið á fólki, sum eru í arbeiði, henda tvær ferðir so nógvir skaðar í Danmark, sum tað henda í Føroyum, sigur deildarleiðarin á Arbeiðseftirlitinum.

Hendan talvan sigur, hvussu nógvir arbeiðsskaðar tilsamans eru fráboðaðir Arbeiðseftirlitinum seinastu árin. Árið 2010 er eitt undantak, sigur deildarleiðarin á Arbeiðseftirlitinum

Hann sigur, at ein orsök til tað er uttan iva, at á einum øki er stóðan í Føroyum munandi øðrvísi enn í Danmark. Og tað er, at í Føroyum verða at kalla ongir sálarligir heilsuskaðar fráboðaðir yvirhvør.

– Í Danmark fær Arbeiðseftirlitið nógvir fráboðanir um at fólk eru vorðin sjúk av strongd, ella, sum eru »brend saman« í arbeiðnum, ella hava fingið sálarligt mein í arbeiðnum.

Sálarligt mein verður eisini flokkað undir arbeiðsskaðar, men tað økið er at kalla púra blankt í Føroyum, tí her kemur tað at kalla ikki

fyrri, at Arbeiðseftirlitið fær fráboðanir um fólk, sum hava fingið sálarligt mein av sínum arbeiði, sigur Leivur Persson.

– Hetta er eitt øki, myndugleikarnir í Føroyum ikki hava lagt dent á, og tað hava starvsfólk, og arbeiðspláss kanska heldur ikki. Av tí sama hevur Arbeiðseftirlitið hvørki havt starvsfólk, ella játtan til at røkja hendan partin av arbeiðsumhvørvinum.

Men kortini er hugburðurin til sálarliga arbeiðsumhvørvið í Føroyum nógv broyttur hesi seinastu, heilt fáu árin.

Starvsmannafelagið hevur gjørt nógv vart við hendan partin av trygdini hjá starvsfólki, og í ár hevur Arbeiðseftirlitið fingið játtan til at seta ein sálarfrøðing í starv at taka sær av hesum arbeiðsøki - og hann er eisini settur nú um dagarnar, sigur Leivur Persson.

aki@sosialurin.fo

Annarhvør arbeiðsskaði verður ikki fráboðaður

Arbeiðseftirlitið metir, at tað er ikki meiri enn helvtin av øllum arbeiðsskaðum í Føroyum, sum verða fráboðaðir

Áki Bertholdsen

– Okkara meting er, at tað er ikki meiri enn helvtin av teimum skaðum, sum henda á føroyskum arbeiðsplássum, sum Arbeiðseftirlitið fær nakað at vita um.

Tað metir Leivur Persson, deildarleiðari á Arbeiðseftirlitinum.

Seinastu sjei árin, frá 2009 til 2015, hevur Arbeiðseftirlitið fingið fráboðanir um 993 skaðar á føroyskum arbeiðsplássum.

Higartil í ár eru so 10 skaðar fráboðaðir afturat.

Men deildarin er næstan vísur í, at hetta gevur ikki eina rætta mynd av støðuni, tí hann ivast stórliga í um øll arbeiðspláss eru so tilvitað um at boða frá arbeiðsskaðum.

– Vit ivast í, um allar fyrirkur boða okkum frá, um onkur kleimur ein fingur, ella enntá missur ein part av einum fingri, sigur Leivur Persson.

Í roynd og veru metir hann, at Arbeiðseftirlitið fær ikki fráboðan um meiri enn helvtina av teimum arbeiðsóhappum, sum henda á føroyskum arbeiðsplássum.

Tað hava teir mett seg fram til við at sambera ymiskt tøl. Í hesum sambandi hava tey kannað eftir, hvørjar fyrirkur tað eru, sum boða frá arbeiðsóhappum, og, hvussu stór-an part av teimum fólki, sum eru í vinnu sum heild, hesar fyrirkur hava í sín-um starvsfólkahópi.

Hava helvtina av fólkinum

Leivur Persson sigur, at taka vit byggivinnuna sum dømi, er helvtin av teimum, sum arbeiða í byggivinnuni, savnað hjá nøkrum heilt fáum, stórum fyrirkum.

Og tær stóru fyrirkur-nar hava yvirhvør ógvuliga greiðar mannagongdir í samband við, hvussu arbeiðsóhapp skulu fráboðast og handfarast. Tað sama er við stórum arbeiðsgevarum í øðrum vinnugreinum, eitt nú hjá tí almenna.

Men afturat teimum er so ein stórir undirskógur av smáum fyrirkum, har mannagongdirnar ikki eru heilt so greiðar.

– Arbeiðseftirlitið fær ógvuliga fáar, fyrri ikki at siga ongar fráboðanir um arbeiðsskaðar frá teimum smáu fyrirkunum, sigur Leivur Persson.

Sostatt ivast hann ikki í, at tær smáu fyrirkur-nar eru ógvuliga undirum-boðaðar í hagtølunum.

Hann sigur, at tað, at helvtin av øllum arbeiðs-óhappum verða fráboðað í Føroyum, samsvarar eisini væl við tað, tey fáa at vita frá arbeiðseftirlunum í Íslandi, Noregi og í Danmark, tí eisini har meta tey, at

tað verður ikki meiri enn annaðhvørt arbeiðsóhapp fráboðað.

Leivur Persson sigur, at yvirhvør er tað soleiðis, at tað eru tær størri fyrirkurnar, sum eru betri skipað á hesum viðurskiftunum, og sum hava greiðar mannagongdir fyrri, hvussu arbeiðsskaðar skulu handfarast.

Tað verður eisini vanligari og vanligari hjá teimum, at hava fólk í starvi, sum burturav fáast við trygdina á arbeiðsplássinum.

– Summar av teimum hava eisini arbeitt uttanlands, og har er tað ofta soleiðis, at fyrirkur, sum ikki hava greiðar mannagongdir fyrri trygdini, sleppa ikki upp í part.

– Sjálvandi eru undantøk, men yvirhvør vísur tað seg, at í teimum lítlu fyrirkunum fellur tað tyngri at hava trygdarviðurskiftini í rættlagi, sigur Leivur Persson.

aki@sosialurin.fo

STÓRUR MUNUR

Yvirhvør vísur tað seg, at tær størri fyrirkurnar hava greiðari mannagongdir fyrri trygdini, og fráboðanarskylduni til Arbeiðseftirlitið, enn tær smáu fyrirkurnar hava, sigur Leivur Persson, deildarleiðari á Arbeiðseftirlitinum